

Legenda.

I.

Byla stará, dobrých čtyři sta let, ale nebyla jako jiné legendy středověké jímavá, hlubokého, prostosrdečného citu náboženského. Vlastně se to nedalo říci, protože nebyla jasná, nýbrž záhadná a tajemná.

Nosil ji povětrný lev, leo fremens et rugiens, a na tom lvu vznášela se vysoko nad veškerou vsí, rozloženou pod dlouhým návrším, jež se na přelč nad ní táhlo jako vysoký val.

Tam na tom valu stál bílý kostelík s gotickým presbyteriem a copovým průčelím pod šindelovou střechou. Stál na hřbitově stíněném mnohými stromy, nejvíce lipami, maje opodál zvonici z pola kamennou, z pola dřevěnou, bedněného podsebití s vysokou, šindelovou střechou, a v pozadí dlouhý, tmavý pruh lesů,

A v té zvonici právě visel ten povětrný lev, vlastně dva, velký a prostřední, ti leones frementes et rugientes, jak jim místní farář říkal, když schýliv pravé ucho k rameni, spokojeně a s patrným zalíbením naslouchal jejich hlaholu nevšedně zvučnému a harmonickému. Měl je rád, ty své lvy, kteří se mu hned zalichotili, když je poprvé uslyšel.

To bylo, když se sem nedávno dostal, když ho noví osadníci jeho sem stěhovali. Seděl v okroči žlutě natřeném, per mohutných, a kolem něho a před ním jeli mladí sedláci a jonáci na koních, fábory a kytkami ozdobených. V zadu vezli mu na dvou vozech nábytek. A tak jel ve vší slávě úrodnou, pěkně zdělanou plání, až tu spatřil před sebou makovici staré zvonice, pak ji samu a košaté lipy kolem kostela — a v tom už ozval se také z daleka vážný hlahol, nesa se jasným vzduchem jarního dne přes lány vlnícího se obilí, přes kvetoucí luka. hlahol čím dále tím jasnější, nevšedně zvučný a harmonický.

To ho ti povětrní lvové vítali.

Od té chvíle je vždycky rád slyšel; ale starost mu dali, vlastně ten menší. ten „prostřední“, a to hned od počátku. Když si po slavném uvítání prohlédl kostel, vystoupil také na zvonici a tu jak náleží si všiml libozvučných zvonů. Prohlédl si velký, poklepal mu po těle, až vzezvučel, a chtěl také tak menšímu učiniti. Ale tu se zarazil. Vystoupil na špičky, prohlížel si ho, pak odešel nějak hlavou pokrucuje.

Od té chvíle byl tu pak často a vždycky u toho prostředního, a pokaždé ho tak obcházel a si ho prohlížel. To pro tu legendu divného, zašlého pisma ve věnci v dolejšim pasu zvonovém. — —

Padesátiletý Netrefa, hrobař a zvoník zároveň, stále ušňupaný, jenž nosil za usmolenou vestou zastrčený velký, modrý šátek, a jenž rád rozumy vykládal, zvláště seděl-li dole u Kačky židovky, rozumí se, že u čtvrtky, nemohl pochopit aniž vysvětliti, co jemnostpán na tom zvonu má. To že se marně namáhá, že nebožtik jemnostpán byl náký chlapík, že uměl latinsky, jako když bičem mrská, a také že nic nesvedl a nepřečetl, co na „Prokopu“ psáno. „Ale nebožtik jemnostpán byl moudrý. Podíval se na zvon jednou,

a když viděl, že s tím nic nesvede, povídá: „To je motanice.“ A nechal toho a nic mne neodbyl, když jsem mu povídal, že, kdo to přečte, najde velký poklad, že to tak nebožtík dědek vypravoval. — Ale jemnostpán? Nový? Tenhle? Povídá, to že jsou povídačky! No. — A on, jak latině nehovím, přece nic nesvede. Bodejť, povídačky!“ dodal uraženě.

Jindy zas Netrefa vykládal, to že „Prokop“ jemnostpána opravdu posedl, že mu nedá pokoje a že pořád o něm, o Prokopovi, povídá, že s ním má sestra hospodyně kříž, že jí a učiteli pořád o zvonu povídá, nebo zas dlouho nic a je zamyšlený; najednou že se pak rozběhne na zvonici, obchází „Prokopa“, prohlíží si ho, až ho ve vazy bolí, a konec konců — přijde s prázdnou domů. obyčejně hodně mrzut, a tu že on, Netrefa, to obyčejně odnese pro nic za nic. „A ono proto pořád nic. Nemůže s místa. Bodejť, taková stará latina!“

A jako litoval farářovu sestru a hospodyní, tak pak litoval jeho neteř. Přijela z města, když se žně končily, navštívit pana strýčka na jeho nové fáře.

„Taková slečinka mladá, ta má jinší myšlení nežli poslouchat o starém, zmotaném písmě a o staré latině. A jen přijela, už ji ved' jemnostpán na zvonici; a tam ji vodil okolo zvonu a vykládal. — A ona čtveračka pořád za ním a prisvědčuje a kývá hlavou, usmívá se a pořád za ním; myslí si beztoho: Pane strýčku, máš šedivou hlavu, ale tohle to, no, co bych to neřek', to je bláznovství — ale ona pořád za ním, až já ji chytl za ruku, aby si nezamazala šatičky o trám, jak po něm teče mazání od čepů. — Ta tu užije, no!“

II.

Mimo nadání se Netrefa přesvědčil, že jemnost-pán není jen sám takový blázen, jak mu v duchu někdy říkal. Vyskytl se ještě jeden, a to jednou v pondělí dopoledne v srpnu měsíci. Objevil se nejprve u kostela, té chvíle již zavřeného. Obešel si ho, pak se hřbitovem pod lipami ubíral. Měl černý klobouk, tmavý cestovní oblek, tmavé vlasy, na nose skřípec, hebké, nevelké, plné vousy. Byl dost velký a také dost mladý, asi třicetiletý. Netrefa kopaje kdesi u zdi hrob, chvíli ho pozoroval, a poněvadž dle plaidu na řemeni soudil, že je mladý pán z daleka, zatoužil s ním promluvit a něco na něm pro své rozumy a pro společnost u Kačky židovky vyzvědět.

Ale nevyzvěděl nic. Naopak. Upozornil sice na sebe cizince písničkou, kterou si zanotoval; ale pak aby pořád odpovídal.

Cizinec se ptal na faru, na pana faráře a sem tam, na kostel, mají-li tam starou křtitelnici nebo nějaký starý obraz. — A v tom už si Netrefa na „Prokopa“ vzpomněl, že by ten snad — A hle, mladým pánem to zrovna škublo, když slyšel o zvonu a nápisu a když Netrefa poněkud sebevědomě vykládaje dodal: „Ale nemůžeme to přecíst, ne a ne, je to tuze stará latina.“

Chtěl pána hned zavést na zvonici; učinil tak z ochoty, ze zvědavosti i z naděje na zpropitné, ale mladý cizí pán poděkovav, jen po panu faráři se ptal, je-li doma, že se musí u něho ohlásit, protože by také rád do kostela. — A šel.

Zastal faráře v černém lehkém kabátě šosatém, v sametové čepičce, jež místo obvyklých vyšitých květů měla kolem do kola vyšité umřící hlavičky a hnátky. Právě něco kreslil nebo psal. Ten ornament na če-

pičce mladého pána trochu zarazil; také faráře patrně nepotěšilo, že byl z práce vytržen. Ale hned se změnil, jak uslyšel, že příchozí je profesor a archaeolog, že shání starožitnosti a že příšeů, slyšel, že tu mají zvon —

A dost; farář ho chytl za ruku a jako vtělená ochota rychle pravil:

„Tak půjdeme. — Odložte, prosím vás. Hned, hned, jen co si —“ a již byl ve vedleším pokoji. Host všiml si teď prostého pokoje, jehož okna hleděla do zahrady, nejvíce pak nevelké skříně s nemnohými knihami, většinou kazatelskými, a hodin visutých opodál, na jejichž ciferníku nahoře bylo napsáno:

„Která bude má poslední?“

A jen si to tak přehlédl, už tu byl farář v jiném kabátě a s kloboukem v ruce. Šli bez prodlení. Farář napřed šel. Host se nějak moc ohlížel, jako prve, když sem vcházel. Nezahlédl nikoho nežli ve dveřích kuchyňských hospodyně, sestru farářovu, vážnou a výrazu chladného, z jejichž rukou vyšla také ona čepička s umrlčími hlavami.

Farář cestou vykládal, ovšem že o zvonu, vlastně o jeho tajemném nápise. Mladý archaeolog záhy poznal, že farář je ve starožitnictví jen dilettantem, ovšem že horlivým, ano až vášnivým. Proto s velikou dychtivostí poslouchal, když profesor vyslovil svou domněnku, že ona legenda na „Prokopu“ je snad legenda enigmatická, t. j. silně zkrácena nebo s literami vypuštěnými nebo změtenými, anebo že snad vůbec ani žádného smyslu nemá, že ta písmena jsou jen tak pro ozdobu místo arabesek a ornamentů vůbec, jak to někdy zvonáři dělávali.

Tomuto se farář hned cestou bránil, tvrdě na určito, že litery dají smysl, že už jednotlivé přečetl. Rozumí se, že Netrefa nechav hrobu, čekal už u zvo-

nice, již otevřené, a že také lezl za pány po starých dřevěných schodech nahoru ke zvonům. Tam, když dostoupili mezi trámoví, všiml si profesor hned několika nápisů červenou barvou hrubým štětcem na trámecích napsaných, a Netrefa jal se mu hned jeden vážně čísti, ukazuje po literách pravicí, v níž držel modrý šátek.

L. P. 1700 dne 17. juni tato zwo-
nice gest znova pobigena od
Jyrzika Burdycha a Wáclawa —

Ale farář už nedočkavý mu pokazil výklad a radost voláje ke zvonu, a tak Netrefa nechav pobiječe a te-
saře, mohl jen chvatně ukázat a přečísti druhý nápis, jenž zněl:

Josef druhý císař 18. března
gsme mu zwonily.

„Ale teď!“ pomyslí si Netrefa, když jemnostpán s cizincem se ke zvonu postavil. „Ale teď! Uvidíme, co ten tomu řekne.“

Mladý archaeolog přitlačiv skřípec, vystoupil na starou židli bez lenochu, která se sem dostala pro farářovu dychtivost, a bedlivě prohlížel nápis.

Hranaté litery gotickou minuskulou byly v jeden pás hustě sraženy, skoro jako by v jedno, nekonečné slovo. Jen tu tam činila tečka mezi nimi malou přestávku.

Farář usmívaje se čekal, vlastně číhal, co mladý pán poví. Už leckoho sem zavedl a žádný ani nehnul, protože neuhodil na zvláštní věc. —

„První je, že se musí čísti zpátečně, litery vzhůru nohama!“ ohlašoval pojednou professor se židle, obra-
cuje se po faráři. „Zvonař vytknul nápis v kadlubu zcela zpátečně, obráceně —“

„To jest od důly nahoru; na to jsem také přišel —“ dodal farář, divě se v duchu, že profesor na tu věc hned uhodil.

„Aha, kos!“ myslil si v zadu Netrefa.

„A tohle jsem už přečetl,“ pravil farář a jal se ukazovati prstem po literách.

„Tuhle — to — to čtu: Canta, ista. — S tímhle si nevím rady. A tohle je: Hoc opus sonitu — a tohle je zas nejasno, až tu to čtu tak: Non est de — Ale nemá to dost smyslu. Už jsem si někdy myslil, že to není —“

„Latinsky. A není. Je to český nápis,“ pravil archaeolog určitě; a schýliv se ke zvonu, četl zvolna: „Na — ch — ví — li — Na chvíli. To je jasné,“ dodal. „o tom není pochyby —“

„Ale hoc opus —“ namítal farář.

„To je také pravda — to je latinské —“

„A Canta, ista —“

Archaeolog se zamyslel, pak mu svitlo v očích, luskl bezděky prstem, ale již jako by se zarazil. Mlčel.

„Tak co, pane profesore — co vám napadlo —“

„Myslil jsem na to Canta ista — ale hned jsem se v duchu opravil. — To zní ovšem také latinsky — ale ostatek je český, o tom nepochybuji.“ —

„A dá se to přečíst?“

„Dá — ale ne hned — dá to trochu práce a namáhání.“

Netrefa vyvaloval oči, že to není samá stará latina, a jak ten mladý pán to hned poznal. V tom sebou trhl. Hodiny počaly bít. Farář jako by neslyšel, stal dosud u zvonu, až mu hrobník, bera provaz od zvonu připomenul, že je poledne. A jal se „Prokopa“ rozhoupávati. Mladý archaeolog té chvílky uživ, postoupil

rychle k oknu a pohleděl ven k fátě. Před ní na nejvyšším schodu, jež vedly ke dveřím farským, stála farářova neť v bledě modrých, pracích šatech. Hleděla právě na zvonici, ale už sebou trhla, jak tam nahoře ten mladý s okna se vychýliv, rychle klobouk smekl a jím na pozdravení zamávl, a už byla ta tam. Zmizela ve fátě. Dobře, že se „Prokop“ tak mocně rozezvučel. Jinak by bylo faráři zajisté nápadno bývalo, co že ten mladý pán najednou nedoslýchá, že je nutno dvakráte se ho na věci tázati. Odpověď dal až na schodech.

Když Netrefa odzvonil, schválně se zastavil na fátě, aby vyzvěděl, je-li tam ten cizí pán na obědě. Byl.

III.

Když neť farářova, přisedši z lesa, kde byla pro zábavu s dětmi kostelníkovými na houbách, uslyšela, jakého tu má strýček hosta, zasmála se a řekla, teď že bude zase zvonění. Říkalť o strýčkovi, když o „Prokopu“ vykládal, že zvoní.

O hostovi teta skoro nic nevěděla než to, co jí bratr řekl, že to je učenec, že ho pozve na oběd a že je mladý. — Toto Mārinku více zajímalo a proto ráda vyběhla, když ji teta vyzvala, aby se šla podívat, jdou-li už — zvědavost ji pudila.

Ale utíkala pak! A zarděla se jako mák. Hned ho poznala. A hned se jí na mysli mihlo, jak před čtrnácti dny hrála doma s ochotníky. Té nehody! Nešťastný střevíc! A on to zahlédl!

Ale nebyla jen pro ten střevíc vzrušena, nýbrž vůbec také proto, že se tu objevil. Taková náhoda. Nebo —

Když pak vstoupil, byla již klidnější a vítala ho prostomile. Za to tetě se rozevřely přísné oči, když viděla, že se znají. — Strýček si toho skoro ani nevšiml.

Ten zvonil, pořád zvonil, a profesor musil s ním. Ač činil to horlivě. Vykládal o zvonech, o zvonařích, o svých potulkách archaeologických. — A pan farář poslouchal, měl radost, zajímal se živě o všechno a liboval si v duchu, tak že si už dávno nepohovořil, to že je výborný člověk a nic domýšlivý. Poslouchalť faráře rovněž s patrným účastenstvím, přisvědčil, a když byl jiného mínění, řekl to šetrně a vypadalo to obyčejně tak, že se oba dohodli a že to pan farář také tak míní.

Po obědě šli se podívat na kostel a do kostela. Mária se musila zpovídat přísné tetce, a to pro toho profesora. Zpověď byla krátká a tetu dosti uspokojila. Dovědělať se, že profesor Duha přijel k nim do města na prázdniny, že tam má nějaké příbuzné, nedávno se tam přistěhovavší, to musila Mária ovšem jak náleží rozvésti, a tak že ho zná a že s ním mluvila jednou — to však lhala — o věnečku po divadle. —

„A jak s těmi zvony?“ tázala se také teta. „Snad jsi mu —“

„Ale tetičko! Jen to jsem slyšela, že rád rozkopává staré hroby a sbírá popelnice a takové staré strepy —“

„A že sem přišel —“

„Snad zaslechl o zdejších zvonech. Takoví lidé pátrají po všem, co je starého.“

A teta pátrala pohledem po mladé, svěží tvářičce, po které se v ten okamžik mihl lehký nachový stín, která se však jinak nevinně usmívala. Ale pak

se zasmušila, když viděla, že strýček vede hosta z kostela zase na zvonici; před tetou však ho žertovně litovala a dodala:

„Strýček, ten si bude libovat!“

„Jen kdyby to ten profesor přečetl!“ řekla teta starostně. „Měla bych alespoň pokoj. Co jsem už s tím nápisem zkusila!“

„Zvonaři“ nepřišli až ku svačině, a to ještě pozdě. Teta i neť je očekávaly netrpělivě. Teta proto, že už káva byla uvařena, a co asi přinesou; neteři pak neběželo ani tak o kávu, ani o výsledek.

Ten byl jenom částečný, nicméně výsledek.

„Přečetli jsme,“ oznamoval profesor a plurál ten vyslovil dosti důrazně, „tu latinskou část. Jeť už patrné, že legenda se skládá z latinské a české.“

„A co tam bylo?“ ptala se čile Mária.

„Jak jsem četl!“ ohlašoval strýček a oči mu jen zářily — I citoval zvolna, ukazuje na opis a vykládal: „Hoc opus fecit, t. j. toto dílo vykonal, t. j. tento zvon ulil, a dále: Joannes Cantarista — to je jméno toho zvonaře, Jan Kantarista. Toho jsem ovšem neznal,“ zamlouval farář, jenž toto jméno pořád četl „canta ista.“ — „A pak,“ dodal živě, „r, to r, jako Kantarista, to je vypuštěno. A tadyhle pan professor to jméno znal odjinud —“

„Byl to znamenitý zvonař český, měl huť na Starém městě pražském.“

„Už dávno,“ mínila teta.

„Před čtyřmi sty lety. V Boleslavi mají po něm křtitelnici a v Milevsku veliký, krásný zvon a také leckde jinde.“

„Ale teď ta druhá polovice nápisu!“ mínila Mařenka a zrak její utkvěl na hosti.

„Ta je těžší,“ odvětil vážně. „Dá mnoho práce, poněvadž schází sem tam litera, a bude nutno kombinovat a silně.“

„Ale už to půjde, už to půjde,“ mnil vesele a důvěřivě farář. „Už to nějak svedeme. Ale vy dřív odtud nesmíte, až to bude. Až to bude, jak náleží,“ dodal, obraceje se k profesorovi.

Ten sice mnil, že pan farář to také sám pořídí, ale že ho ta záhadná legenda nadmiru zajímá a dráždí jeho zvědavost.

Po svačině už nešli na zvonici. A také pak, že teta a Márinka tu byly, už nemluvili o samé archaeologii. Když po večeři profesor ve svém pokojíku, kam ho pan farář zavedl, osaměl, dlouho tu přecházel. S dnešním dnem byl spokojen; na „Prokopa“ a jeho legendu sotva vzpomněl, leda jenom tolik, jak se mu hodila a jak mu asi poslouží. Vyšel sem jen maně, co by Márinku spatřil — a hle — bude možná, aby se tu pozdržel.

Je tak hezká, roztomilá. To zas už měl farářovu neteř v hlavě. Na první pohled se mu zalíbila a nejvíce, když hrála v „Doktoru Kalousovi“. Mihla se mu zase svěží, půvabná, ve scéně, kdy do plesu přichystána v ochranné obuvi, jak tatínek nařídil, čeká, viděl ji za stolem sedící, jak se jí pojednou na pravé nožce plstěný velký střevíc smekl a s ním plesový střevíček. I mihla se mu teď zase jako tenkrát, kdy seděl v první řadě blízko nízkého jeviště, nožka bez střevíce v bělostné punčošce, malá, rozkošná. A viděl purpur ve tváři divčiny, její rozpaky, jež jí tak slušely a jež byly ještě větší, když v ten okamžik pohled její setkal se s jeho a ona poznala, že ten cizí profesor postřehl její okamžitou nehodu, kterou se jí podařilo pro štěstí hned a nepozorovaně napravit.

A pak po divadle, kdy s ní tančil a rozmlouval, zalíbila se mu ještě více; k vůli ní se rozhodl, že tu v městě déle zůstane, nežli hodlal. Setkal se pak s ní ještě několikrát, pojednou mu však zmizela. Hnětlo ho to a chtěl také odjet. Ale neodjel, nýbrž vydal se na „archaeologický výlet“. A výlet ten se vydařil nad očekávání. Usínaje, žehnal Jana Kantaristu, že měl takové rozmary a nápady.

IV.

Duha se stal pro legendu zajatcem. Farář ho opravdu nepustil. Sestra jeho, ač neměla cizích hostů zvláště ráda, nic se nemrzela. Měla alespoň pokoj. Nemusila poslouchati bratrových vykladů, nemusila se na něj divati, jak je zamyšlen nebo mrzut. Naopak, on teď byl čilý a veselý.

Jenom neť s ním nebyla spokojena. Zabíralť hosta příliš pro sebe tak že Duhu až litovala. A pak! — Dobře viděla, jak tajně po ní oči obrací, jak jde na zvonici jako do yženi, jak by rád pohovořil také o něčem jiném nežli o té podivné legendě. Ale to musil ráno po mši se strýčkem na zvonici a tam zůstatí skoro až do samého poledne. Výsledek badání nebyl tak šťastný jako předešlého dne. Odpoledne šli zas, pochodili však rovněž jako ráno, tak že Netrefa, kterýž odpoledne, ač nezván, jim asistoval, dosti právem vykládal na večer u Kačky židovky, co jim dá „Prokop“ práce, že s tím nemůže ani ten pán z Prahy nic svést; ale to že je asi tím, že myslí, že to není stará latina, ale česky, a to že on, Netrefa, jakkoli staré latině nehoví, nemyslí, to že ani nemůže být. —

Farští meškali toho vlažného večera na zahradě v altánku. Farář byl všecek vzrušen. Ač dnes mnoho

nesvedli, přece kynula naděje, skoro jistota, že to půjde, a proto přemlouval hosta, aby tu ještě zůstal, a důtklivě ho o to žádal. Jeho tajným návodem také sestra domlouvala Duhovi, aby od nich tak nespěchal.

Profesor se omlouval a vyslovoval obavu, že již tu příliš dlouho pobyl; ale tajné jeho pohledy se po Márince obracely. Ta se jen usmála a čtveračivě dodala:

„Však on pan profesor starou legendu neopustí. Vždyť je jako zakletá princezna a pravý rytíř ji musí vysvobodit z toho tajemství.“

Archaeologickému rytíři se zdálo, že v tom vyzvání je trochu ústipku, ale zůstal přece.

Příštího rána byl na zvonici sám. Farář musil do sousední vesnice s Pánem Bohem. Duha chvílku obcházel zvon a srovnával jeho legendu s literami, které měl na papíře namalovány, s nápisem pod nimi. Papír ten prve vytáhl z kapsy. Pak přistoupil k oknu a díval se na ves, nejdéle však na faru. A pojednou sebou trhl. Zahlédl na farské zahradě Márinku. Šla mezi záhony ve světlých šatech, s hlavou nepokrytou. Teď si zatkla do vlasů růžové poupě. Zachází dál mezi křoviny. To jde asi do altánku.

Duha čekal, nepůjde-li Márinka zpátky. Chvilé už minula. To je v altánu. A teta v kuchyni, strýc pryč. — Strčiv chvatně papír do kapsy svého saka, hnál se se zvonice. Ne schod za schodem, ale přes dva zrovna chvátal.

Do zahrady šel zadními dvířky ze sadu.

Neteř farářovu jak náleží překvapil, když před ní tak z nenadání stanul. Nebyla v besídce, ale u zeleniny. —

„Myslila jsem —“

„Že jsem u princezny legendy. — Ta již je vysvobozena.“

„Ah! Už! To bude mít strýček radost —“

„Povíte mu to?“ děl Duha vážně a významně a zraky jeho tkvěly na svěží dívčině tváři.

Zarazila se. Na chvilku nastalo mlčení. Duha čekal, co na tu otázku odpoví, porozuměla-li.

Ale ona neodpověděla. Také porozuměla.

„To jste teď na ten nápis přišel?“ začínala.

„Ne, dřív.“

„Dřív?! A kdy?“

„Včera dopoledne —“

„A strýček o tom opravdu nic neví?“

„Neví. Neřekl jsem mu to schválně. Klamal jsem ho, přiznávám se. Je to nehezké. Avšak —“

Zamlčel se. Nastalo ticho, jímž se jasně ozval bzukot mouchy, nesoucí se prozářeným vzduchem, prosyceným tu, poblíže besídky, vůni resedovou.

„Proč jsem tak učinil?“ začínal Duha. „K vůli vám. A prosím vás, řekněte mně, myslíte jste také opravdu, že mě ta legenda zde drží? Že jsem pro ni sem přišel?“

V očích jejich zasvitlo, ústa se usmála.

„A bylo vám to nemilo?“ tázal se rychle, odpovědi nečekaje.

„Nebylo,“ odvětila. Pozarděla se, hned však dodala: „Ale že byste nás všechny tak šidil, to jsem si přece —“

„Já už nebudu — a vás docela ne. — Vám povím ještě jednu legendu —“

„Vždyť jste mně ještě neřekl o tam té.“

„Ta počká,“ odvětil rychle archaeolog všecek už vzrušený a v lici pozardělý. „Takový okamžik jako tento —“

Umlkl. Ozvalyť se opodál kroky. Neť farářova sebou trhla.

„Jdou pro mne. — Teta by —“

A byla ta tam.

Daleko nechvátala. Čekala tetu a on tu — strýc.

„Už zde?“ zvolala bezděky.

„Vrátili mne. Nemocný již zemřel. Je tu profesor?“

„Je.“

„Nic ti neřikal?“

Pohleděla na něj tázavě.

„O čem?“

„O legendě, o zvonu —“

„O legendě — ne — o té nic —“

Znělo to rozpačitě. Ale strýc zajat tím, co nesl, nevšiml si toho hrubě a šel dále za profesorem. Zastal ho na sedátku před besídkou. Byl zamyšlen. — Farář, jenž ho velmi překvapil, zvolal docházejce:

„Tak, už ji máte!“

„Koho?“ ptal se udiveně Duha.

„Legendu — už jste ji přečetl.“

„To slečna Mařenka řekla,“ odpověděl Duha zaražen, skoro prudce.

Farář zasl.

„Ta? Nic. Ta nic neví. Teď mně to řekla. Ptal jsem se ji.“

„Ale tuhle — tu,“ dodal farář, vytahuje z kapsy papír. „To jsem našel ve zvonici na schodech.“ — A pověděl, jak se vrátil a jak, nemoha se dočkati, šel z kostela zrovna na věž, a tu ten papír že našel na schodech. „To jste s tím asi letěl radostí —“ dodal.

„Pane faráři —“ a Duha chtěl začít se zpovědi. Ale farář sednuv do besídky za stůl, položil papír na

stůl a zval hosta nedočkavě, aby mu to vyložil. Na papíře byl věrný opis legendy:

„Joannes Canta ista fecit hoc opus — .on.niwuk. eopomi.aki nast. nachvíli. 1486.“

Farář všechen vzrušený přehlížel nápis, až prk klepaje prstem na papír, řekl:

„Ale že jste na to dnes tak najednou přišel. — Včera jsme nemohli nikam, ani přede dvířem.“

„Na stopu mne uvedla poslední dvě slova, na štěstí celá. ‚Na chvíli‘. Napadlo mně, že legenda velikého rychnovského zvonu také tak zní. Znal jsem to z popisu. I vzal jsem legendu tu za základ a tak jsem snadno doplnil vypuštěná písmena. A dalo to smysl. Je to stejná legenda.“

„A na to jste teprve dnes připadl?!“ divil se farář a pohlédl nedůvěřivě na mladého archaeologa.

„Ne, pane faráři. To mně připadlo hned první den.“ —

A tu se počala zpověď

Pan farář sice zasmušil lice, i zamračil se, posléze však dal absoliuci. Ale nežli ji dal, zeptal se, řekl-li Duha prve Márince o legendě. Nebylo možná zatajovati.

Teta si toho všimla, že je neř, co přišla ze zahrady, nějak změněna, že je jako na trní. Když pak strýc s profesorem vcházel, plaše prchla z pokoje do kuchyně. Ale ke stolu musila.

A když k němu sedali, ozval se v ten okamžik „Prokop“ Netrefou rozhoupaný, a pan farář obrátiv se k neteři a sestře, promluvil:

„Slyšíte? Zvon zní, zvuk jeho pomíjí, tak i nás tu na chvíli.“

Márinka se zarděla a pohledla plaše na archaeologa, jenž se usmíval. — Teta byla nemálo překva-

pena, uslyševši legendu a také to, že pan profesor se odpoledne vydá na další výlet archaeologický. Na naléhání farářovo odložil jej až po svačině.

Do té doby dal také farář sehnati ve vsi pár koní, které zapráhli do farského okroče.

Nežli do něho mladý archaeolog usedl, aby dojel na nejbližší stanici, poštětilo se mu, že mohl na zahradě s farářovou neteří několik slovíček promluvit.

„O té druhé legendě jsem vám nemohl říci,“ pravil kvapně. „Směl bych vám o ní psáti?“

„Ale nebude enigmatická?“ odvětila Mária, rovnajíc několik růží v kytíčku.

„Ne, jasná, protože srdečná. Vždyť ji znáte!“

Podala mu kytici růží. — Oči ji zazářily, rty se usmívaly.

„Smím tedy?“ opakoval tiše, srdečně, všechen záře. —

Přikývla hlavou.

IV.

Od toho dne bylo na faře jasněji. Pan farář byl spokojenější, ač ho jen přece mrzelo, že nepřečetl celou legendu sám.

Od toho dne dlouho, dlouho míval Netrefa dole u Kačky židovky výklady o legendě na „Prokopu“, o staré latině i o významu legendy. O tom jmenovitě vždycky, když už byl po několika čtvrtkách elegické nalady. Tu, máje temeno hlavy do dlaně opřené a drže v levici modrý šátek, opakoval si v monologu:

„Zvuk jeho pomíj. — Pomíj, pomine. A tak i nás tu jenom na chvíli. A co nepomine?“

Ale do roka měl výklady jiné, co ten „Prokop“ vlastně vyvedl: že ten pán z Prahy se bude ženit a sice se slečinkou z fary, že budou mítí tady u nich svatbu, že je bude jemnostpán oddávat.

I stalo se tak. — Na svatbu vyzváněl Netrefa; „leones frementes et rugientes“ hlaholy zvučně a vesele. Ani ženichu ani nevěstě nebylo smutno, jako jim oběma tenkrát bylo, tak si již dříve přiznali, když sedali tenkrát ke stolu a „Prokop“ poledne vyzváněl a když strýček poprvé přednášel jasnou již jeho legendu.

1890.

